

[Erik B. Smith]

var rigtigt, at de ikke brugte pengene. De svarede, at det var rigtigt. Forklaringen var den, at de fulgte Socialministeriets vejledende satser, og det gav overskud. Det havde de ændret året efter, så nu brugte de noget mere.

Selvfølgelig er det vigtigt, når man vil have bindende regler, at man er helt sikker på, at man ikke kommer til at genere nogen, det er jeg enig i. Men jeg synes, det er en ringe trøst for de pensionister, som i dag har svært ved at få det til at løbe rundt, og som får tilskud fra kommunen over de vejledende satser.

Det var blot det, jeg ville minde hr. Kofod-Svendsen om, fordi det er indtrykket blandt pensionister og også ude i befolkningen i øvrigt, at det var en helt afgørende forudsætning for, at man stemte for enerigafgifterne. Men nu kan jeg forstå, at den forudsætning først rigtig kommer til at gælde i 1988, og bedre sent end aldrig, naturligvis.

Aase Olesen (RV):

Ministeren sagde i sin svartale, at dette var indviklet, og at det var svært at forstå. Jeg ved, at der er gjort nogle forsøg på at anskueliggøre, hvad det handler om, ved hjælp af tegninger, og det får mig til at sige, at det er en af de metoder, man kan anvende til at grave i det her på. Men det er også vigtigt, at de, der ser på tegningerne, forstår, hvad det handler om.

Da der har været nogle misforståelser i presseløgen på dette punkt, vil jeg gerne slå fast, at det grundbeløb, der tales om, og som skal reguleres og aftrappes, er grundbeløbet til førtidspensionister og det grundbeløb, folkepensionister har fra det 67. til det 70. år, og som regeringen og Socialdemokratiet gav sig til at indtægtsregulere i oktober 1982, men ikke grundbeløbet for folkepensionister over 70 år.

Der er jo en hel del mennesker – det er også en bemærkning til det, VS' ordfører sagde – der ikke får andet end grundbeløbet, og de er helt uberørte af dette. Det er de mest velhavende, kan man sige. Det er dem, der ikke har andet end grundbeløbet; de berøres overhovedet ikke. Det kan man så mene fra Socialdemokratiets, SFs og VS' side at de burde. Det gør de altså ikke, og jeg kan i hvert fald sige, at så længe Det Radikale

Venstre har noget at skulle have sagt, bliver der ikke rørt ved folkepensionens grundbeløb. Det betragter vi som bekendt som begyndelsen til den borgerløn, vi gerne vil have indført på forskellige områder.

Jeg synes, det er godt, at vi får Trierudvalgets betænkning ind i udvalgsarbejdet. Det er selvfølgelig kedeligt, at vi ikke har den nu, men jeg kan forstå, at den ikke har været færdig før. Jeg vil gerne sige, at vores aktioner i udvalget på det her område nøje vil følge Justitsministeriets ægteskabsudvalgs anbefaling, nemlig at man på pensions- og socialområdet skal følge ægteskabslovens grundprincipper, som er, at ægtefællerne skal betragtes som selvstændige økonomiske individer, der råder over deres egne indkomster. Kun hvis der er gode argumenter for at fravige det princip, bør det fraviges. Det kan være voldsomme økonomiske konsekvenser, eller det kan være andet, det kan være administrativt besværligt, og hvad ved jeg.

Jeg synes, det er vigtigt at sige, at det er det, vi handler ud fra, og det er altså ud fra det, vi vil vurdere, om den model, der er fundet her, er rimelig.

Jeg hilser også forslaget eller tankerne, planerne om at gøre varmhjælpen afhængig af bindende regler, velkommen. Jeg har været med til øvelsen nogle gange før og har hver gang konstateret, at det er gået i vasken. Jeg ønsker socialministeren held og lykke med projektet og håber på, at hun har en mere heldig hånd end forgængerne.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 120:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændring af regler om praktisk bistand og om plejehjem og beskyttede boliger).

Af socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen).

(Fremsat 3/12 86).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Joanna Rønn (S):

Socialministerens forslag rummer tre elementer: fast betaling for varig hjemmehjælp med 13 kr. i timen for alle pensionister, også de dårligt stillede, som kun har deres pension, og som nu har gratis hjemmehjælp; stop for byggeri af plejehjem og beskyttede boliger; og udbetaling af pension til plejehjemsbeboere, hvorefter de skal betale for service efter samme regler som personer i eget hjem.

Lad mig tage det sidste punkt først. I Socialdemokratiet er vi altid glade, når vi ser, at regeringen tager gamle socialdemokratiske forslag op af skuffen. Her tænker jeg på vores forslag til folketingsbeslutning nr. B 73 om at styrke de ældres retssikkerhed, der var til første behandling i Folketinget den 9. maj 1984. Vi er også af den opfattelse, at udbetaling af pension vil styrke de ældres selvbestemmelsesret. Og vi er naturligvis enige i, at vi skal følge denne ordning og se, hvilke erfaringer man gør. Det er en rigtig idé.

Med hensyn til spørgsmålet om stop for byggeri af plejehjem og beskyttede boliger kan jeg henvise til de bemærkninger, vor ordfører har gjort ved behandlingen af boligministerens lovforslag nr. L 116 tidligere på dagen. Efter forslaget er det tilsyneladende kun byggeri af kommunale plejehjem, der skal stoppes. Hvad med amternes særlige plejehjem for yngre handicappede? Netop disse grupper har i særlig grad brug for en selvstændig bolig og tilværelse.

I Socialdemokratiet kan vi nære bekymring for, om det nødvendige antal ældreboliger overhovedet bliver etableret. Vi skulle nødigt have forstærket de problemer, vi i dag har mange steder, hvor de ældre ligger på sygehuse og venteafdelinger, fordi der ikke er funktionelle ældreboliger nok.

Vi går ind for selvstændige boliger med de nødvendige servicetilbud i tilknytning dertil.

Det fremgår af lovforslagets bemærkninger, at der gennem etablering af ældrecentre og døgnberedskab kan ydes en bistand til ældre i selvstændige ældreboliger, der svarer til den, der ydes i de nuværende ældreinstitutioner. Og så fortsættes der:

»I døgnberedskab indgår en vagtcentral, hvorfra der akut kan tilkaldes hjælp, såvel hjemmehjælp/hjemmesygepleje som bistand til forskellig hjælp af håndsrækkende karakter...«

Jeg vil godt spørge socialministeren, hvordan hun vil sikre, at disse forudsætninger opfyldes.

Socialdemokratiet lægger overordentlig stor vægt på, at de meget plejekrævende ældre, som der næppe bliver færre af, ydes en betryggende service af relevant faguddannet personale. Det stiller store krav til efteruddannelse. Der må også lægges vægt på, at de ældre får mulighed for at bruge de ressourcer, de har. Det er afgørende at lytte til de ældres behov og ønsker. Det må vi ikke glemme i vores iver efter at tilrettelægge fremtidens ældreboliger for de unge på 40.

Med hensyn til betaling for hjemmehjælp er det fortsat Socialdemokratiets holdning, at anvist varig hjemmehjælp skal være gratis. Det letter samspilsproblemerne, det sparer administrativt bureaukrati, og disse penge gives bedre ud til ansættelse af flere hjemmehjælpere. Oven i købet letter det omstillingen og fornyelsen i forbindelse med en fleksibel udnyttelse af tilbudene til ældre i kommunen. Socialudvalget har netop haft den glæde at aflægge besøg i Skævinge Kommune, hvor vi fik oplyst, at betalingsreglerne for hjemmehjælp var en stor hindring for den igangværende omstillingsproces. Og sådan er det sandsynligvis i mange andre kommuner.

I øvrigt har vi forstået, at regeringen går ind for forenkling af regler og lettelse af administrationen, men vi har svært ved at få øje på denne lettelse, når man nu skal til at opkræve betaling hos alle pensionister, også dem, der i dag får gratis hjemmehjælp, og det er faktisk en tredjedel. Derefter er det ministerens mening at yde personlige tillæg til betaling af hjemmehjælp til de særlig dårligt stillede. Det må da vist siges at være dobbeltadministration.

Det undrer mig også lidt, at socialministeren nu går ind for at gøre hjemmehjælpsbetalingen afhængig af udgifterne ved ordnin-

[Joanna Rønn]

gen. Det er ikke mere end et halvt år siden, at socialministeren gav udtryk for, at det var en rimelig og god ordning med indtægtsregulerede ydelser.

Merete Aarup (KF):

Dette lovforslag er en del af regeringens ældrepakke. Det er et lovforslag, hvor den ældre medborger sættes i centrum og får størst mulig indflydelse på sin daglige tilværelse og boligform. Det er et forslag om betaling af praktisk bistand i hjemmet, både midlertidig og varig hjemmehjælp. Den nuværende indtægtsafhængige betaling foreslås nu afløst af en udgiftsafhængig betaling. Vi finder det positivt, at betalingen nedsættes til 13 kr. i timen, og at de vanskeligst stillede pensionister kan få et personligt tillæg, der netop dækker denne udgift, således at man ikke, som fru Joanna Rønn antydede, stiller de dårligst stillede pensionister i en uheldig situation.

Når der efter januar 1988 ikke længere bygges traditionelle plejehjem og beskyttede boliger, må der selvfølgelig ske en udbygning af døgnplejen eller døgnberedskabet med vagtordninger i de kommuner, der ikke allerede har dette. Kommunerne må fortsat tilstræbe at yde bistand til den enkelte efter behov uanset boligform.

Der er gjort mange erfaringer ude omkring i kommunerne, og det viser sig, at de ældre behov kan imødekommes på en anden måde end den traditionelle. Rundt omkring i landet arbejdes der med at nedbryde de stive institutions- og faggrænser, og vi tror, at tiden vil vise, at de forskellige personalegrupper vil få et mere spændende arbejdsliv, når de arbejder på tværs frem for hele tiden at arbejde på langs.

Den konservative folketingsgruppe har altid ment, at de ældre skulle have råderet over deres egen pension og egne midler og dermed komme væk fra lommepengesamfundet, og lovforslaget lægger op til, at efter januar 1989 kan man ligestille plejehjemsbeboerne med andre ældre og handicappede, uanset hvilken boligform de har. Bevidstheden hos de ældre om, at de kan fravælge det, de i dag påtvinges, finder vi ganske tiltalende.

Selvfølgelig må vi tage alle de erfaringer ind, der høstes i de kommende år, og det skal danne grundlag for betalingsordningen.

Der er ingen tvivl om, at der sker meget rundt omkring i kommunerne, og derfor må man have et lovforslag om dette op på bordet.

Den konservative gruppe kan tiltræde lovforslaget, og vi tilsiger selvfølgelig et godt og positivt udvalgsarbejde.

Hanne Severinsen (V):

Om holdningerne bag det her forslag har vi også haft en debat i sidste uge, og derfor skal jeg ikke komme så meget ind på det, blot sige, at her får vi den mere praktiske forudsætning for meget af det, der blev talt om ved ældredegørelsen i sidste uge, nemlig at de ældre får valgmuligheder, at der bliver fleksibilitet, glidende overgange mellem de forskellige boligformer, at man får bistand efter behov, at man i det hele taget tager udgangspunkt i den enkelte, og at man samtidig sørger for et døgnberedskab, der kan overvåge, sådan at man får hjælp, hvis man har brug for det.

Der har mange steder været gjort forsøg i den retning, og specielt pension i plejehjem har været diskuteret i mange år. Nu bliver der givet muligheder for det mere generelt, og jeg tror, at det er den rigtige ting. Jeg synes i det hele taget, at der er mange gode ting i det her forslag, som vil gøre det nemmere for de ældre at bevare deres identitet, hvad enten de har den ene eller den anden boligform, og vil gøre det nemmere for de ældre at blive i deres bolig så længe som overhovedet muligt.

Så vi vil fra Venstres side støtte lovforslaget.

Birthe Hansen (SF):

Det kan godt være, at Ældrekommissionen synes, vi skal »henleve« vores tilværelse. Sådan er det refereret i bemærkningerne til et af lovforslagene i de to ministres ældrepakke. Heri er vi totalt uenige. Vi skal aldeles ikke henleve. Vi skal leve livet også efter de 67 mindst lige så godt som og gerne bedre end hidtil.

Vi ser derfor meget gerne tanken om at indføre ligestillingsprincippet blive til virkelighed og vil i hvert fald støtte den del af lovforslaget. Ligestillingsprincippet indebærer mulighed for den enkelte pensionist, der

[Birthe Hansen]

ønsker det, for at få udbetalt hele sin pension, uanset hvilken ældrebolig man bebor.

Forslaget ligesom antyder at være en økonomisk forbedring. Jeg ved ikke rigtig, om vi er så sikre på, at ændringerne vil give flere penge mellem hænderne. Umiddelbart synes der i forhold til tidligere vilkår, i hvert fald for beskyttede boliger, at ske en forringelse. Som det er nu, går 25 pct. af indkomsten til dækning af husleje, varme og hjemmehjælp. Efter lovforslaget skal der betales husleje og varme efter den faktiske udgift plus betaling af hjemmehjælp. Der vil godt nok kunne fås boligydelse, men vi er langt fra sikre på, at der her er tale om en forbedring, fordi netop den type ældrebolig som regel er dyrere, og der er jo et maksimum for boligydelsen.

Der anvendes til sidst i bemærkningerne ordene »et mindre kapitalbeløb«, som hænger sammen med huslejen i nyere byggeri. Er dette beløb også noget, ældre skal betale, eller hvordan med det?

Og så til hjemmehjælpsbetalingen. Som vi læser lovforslaget, skal alle nu betale 13 kr. i timen for hjemmehjælp. Efter de nuværende regler betales efter evne, det vil sige, at de, som ikke har indtægt ud over pensionen, ikke betaler. De andre kan komme til at betale helt op til 56 kr. i timen. Vi ser gerne reglerne ændret, og vi ser såmænd også gerne, at det bliver 13 kr. i timen, men efter forslaget bliver det billigt for dem, der har penge, og de, som ikke har, må tage turen over socialforvaltningen og søge. Det har de dog tidligere været forskånet for.

Der ligger, så vidt vi kan se, et meget stort administrativt merarbejde i det. Godt nok skal alle betale 13 kr. i timen og højst for 6 timer ugentligt, så her er en lettelse; men nu skal der ydes personligt tillæg efter et graderingsskema til alle berettigede, og der skal trækkes fra alle pensionister. Det må og kan næsten ikke give andet end merarbejde, selv om lovforslaget hævder det modsatte.

Aase Olesen (RV):

I Det Radikale Venstre anser vi lovforslaget om ændring af regler om praktisk bistand og om plejehjem og beskyttede boliger for det vigtigste af alle de lovforslag, vi behandler her i dag. Det er udtryk for et helt nyt syn på ældrepolitikken, hvor vi for første gang for alvor tager fat på vores ulyksalige

trang til at opdele folk i aldersgrupper og kategorier. Derfor hilser vi det meget velkomment.

Vi er enige i den måde, man har grebet det an på ved i første omgang at lade kommunalbestyrelserne bestemme, hvorvidt de vil overgå til det nye system med at udbetale pensioner og lade folk betale for de ydelser, de får, altså forlade lommepengesystemet.

Når vi er det, er det ikke, fordi vi ikke mener, at det skal gennemføres alle steder, men fordi vi mener i lighed med andre her i salen, at det tager meget lang tid at få denne omstillingsproces til at forløbe fornuftigt og rimeligt. Det gælder politikere, det gælder personale, men det gælder ikke mindst de ældre selv. De, der i dag befinder sig på plejehjem, vil formentlig have relativt store forståelsesproblemer, fordi de på papiret skal have udbetalt nogle penge, som de derefter skal aflevere.

Omvendt må vi sige, at vi overhovedet ikke er i tvivl om, at disse regler ender med at blive generelle. Fordelen ved, at der i første omgang står, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, er, at når vi siden hen skal revidere loven, kan man give los på det område, og så har man i øvrigt mulighed for at rette det ind efter de erfaringer, man indhøster.

Om den kritik, der er af, at man nu foreslår betaling for hjemmehjælp, vil jeg sige, at det faktisk ligger i selve hovedprincippet om, at man vil løse samspilsproblemerne, at man skal betale for en ydelse og ikke efter sin indtægt eller sine muligheder.

Jeg synes, problemet ligger et andet sted; det har noget med det her at gøre. Det ligger vel i afgrænsningen over for de ydelser, som via sundhedsvæsenet er gratis. Det skulle nødvendig gå sådan, at man rundt omkring siger til folk, at de hellere må få en hjemmesygeplejerske, fordi hun er gratis, i stedet for en hjemmehjælper. Vi må nok i udvalget se på, hvordan vi vil skelne dér.

Man har den samme problemstilling med det, Socialdemokraterne foreslår, nemlig at visiteret hjemmehjælp skal være gratis. Jamen så får man jo bare rykket problemet til spørgsmålet, om det skal være visiteret eller ikkevisiteret. Så nemt kommer man ikke om ved det.

Derfor tror jeg, at vi skal beskæftige os en hel del med dette forslag og med de virkninger, forslaget har. Vi har jo, har jeg forstået,

[Aase Olesen]

relativt god tid til det. Ministeren sagde, at hun var parat til flere måneders udvalgsarbejde, men vi må vel sigte på at få det igennem, inden Folketinget tager på sommerferie.

Bente Juncker (CD):

Da CDs ordfører ikke kan være til stede, skal jeg sige følgende:

Der er hårdt brug for en opblødning af de stive institutions- og faggrænser, som især de ældre i vort samfund oplever, når de bliver pensionister. Det kom klart til udtryk, da vi her i salen i sidste uge havde ældreredegørelsen til debat. Alle ordførerne gav udtryk for, at ændringer er påkrævede, det gælder det praktiske i hverdagen, men også det holdningsmæssige islæt.

Vi skal væk fra det formynderiske, der gennem mange år har sat sit præg på ældrepolitikken. Det har været os i den erhvervsaktive alder, der har vidst bedst, hvordan det var at være pensionist. Derfor skal socialministeren have tak for den ældrepakke, hun har udarbejdet, så vi kan komme væk fra den uværdige rolle, vi tvinger vore ældre ind i.

Centrum-Demokraterne tilslutter sig nr. L 120, som indeholder ting, der er et vigtigt skridt på vejen til at ændre pensionistens rolle fra klient til selvstændig borger.

Jeg håber, at kommunerne vil leve op til de muligheder, der ligger i lovforslagets bestemmelser om, at beboerne på plejehjem selv kan afgøre, om de vil have udbetalt lommepenge eller selv disponere på anden måde. Derved kan vi forhåbentlig i fremtiden undgå vendingen »at være på plejehjem« og i stedet bruge ordene »i hjemmet«. Nok er det små ord, men der er en verden til forskel i værdiladningen. Efter forslaget vil pensionisten i langt de fleste tilfælde få flere penge til rådighed, og det sikres, at man ikke kan blive dårligere stillet, end hvis man havde valgt lommepengeordningen.

Centrum-Demokraterne tilslutter sig også, at plejehjemsbeboernes ydelse og betaling tages op til vurdering i 1989 og 1990, så vi får et erfaringsgrundlag at bygge videre på.

Centrum-Demokraterne glæder sig til at arbejde med lovforslaget i udvalget.

Kofod-Svendsen (KRF):

Efter Kristeligt Folkepartis opfattelse er noget af det vigtigste ved dette forslag det holdningsskifte, som ligger i ældrepolitikken. Her satses på en anden måde: på at respektere de ældres selvstændighed og individualitet.

Vi må sørge for at satse på en sådan ældrepolitik, at hver enkelt får mulighed for at bevare sin identitet, vel at mærke uden at den sociale trykthed bliver taget væk. Jeg mener, det er den dobbelthed, som ligger i sigtet: større selvstændighed for den enkelte, men samtidig bevarelse af det sociale sikkerhedsnet. Det er den grundstruktur, vi tilslutter os, og de enkelte elementer, som ligger i lovforslaget, tilslutter vi os også.

Vi går også med glæde ind i et grundigt udvalgsarbejde for at få disse enkeltelementer udmøntet bedst muligt til størst mulig gavn for vore ældre medborgere.

Poulsgaard (FP):

Det er helt givet, at når man besøger forskellige plejehjem, møder man folk, der er tilfredse, og som siger, at de har det godt. Det er noget, man hører gang på gang, og det skal vi være glade for at de siger.

Det er lige så sikkert, at den nye generation af pensionister, der er på vej, er en mere forkælet generation. De, der sidder der nu, kan huske 1920'erne og 1930'erne, de kan huske en fattig barndom, og de kan huske, da det var hårdt at være menneske. Det kan den nye pensionistgeneration ikke. Den vil simpelt hen gøre oprør, hvis der ikke sker noget.

Derfor skal ministeren ikke have utak for dette lovforslag. Der ligger mange gode ting i det, som vi hilser velkommen og kan tilsige en velvillig behandling.

Kinch-Jensen (VS):

Meget af det, der er indeholdt i dette lovforslag, ligger jo i forlængelse af den mere generelle diskussion, vi havde om ældrepolitikken forleden dag, og jeg kan i forlængelse heraf sige, at vi fra VS er positivt indstillet over for de forslag, der ligger i lovforslaget. Vi mener selvfølgelig, at man skal diskutere, som det også er blevet diskuteret før i dag, om man med det stop for bygning af plejehjem, som der reelt også er lagt op til, nu også sikrer, at de andre løsninger, man tilsigter på dette område, reelt er lige så gode, når

[Kinch-Jenen]

det gælder at sikre den pleje, som de stadig flere ældre over 80 år også fremover vil få i vores samfund.

Vi synes, at der ofte rundt omkring i kommunerne er en tendens til at beskyjde personalet på plejehjemmene for at være stopklodser for den omstilling og udvikling, der skal i gang. Jeg tror, der er mange holdninger, der skal bearbejdes her, også hos personalet.

Men jeg tror også, at man rundt omkring faktisk arbejder med dette, men at man ofte mangler de ressourcer, der skal til, også rent normeringsmæssigt, for at kunne sætte de ting i gang, som vi alle sammen ønsker skal sættes i gang, så man f.eks. kan komme af med de ordninger, hvor man totalt afskaffer den ældres selvbestemmelse og selvrespekt ved at indføre faste badedage og andre dage, hvor man ikke må gå i bad, eller hvad man ellers har hørt om af forskellige ordninger rundt omkring. Der findes jo talrige eksempler.

Disse ordninger er nok også et udtryk for, at der har manglet nogle ressourcer; man har været tvunget ind i en fast planlægning, som det gælder inden for det sociale område generelt, når normeringerne bliver for små og lønarbejdet træder for klart frem i forhold til det at behandle de mennesker, man arbejder med, ordentligt. Det synes jeg er vigtigt at få sagt også. Inden man generelt afskaffer alle plejehjemmene, vil vi i hvert fald meget gerne kigge på, hvad det så er, man får, og hvad det er, de stadig flere ældre over 80 år har brug for.

Men når det gælder at sikre en øget selvbestemmelse for de ældre på plejehjemmene, mener vi faktisk, at dette forslag om at give beboerne den fulde sociale pension, således at de kan betale sig fra udgifterne, er et skridt i en retning, som vi synes er rigtig. Det er vi grundlæggende positivt indstillet over for, selvfølgelig med forbehold af de bemærkninger, der kan falde under udvalgsarbejdet.

Det gælder nemlig om – og det kan denne lovgivning bidrage til – at kigge på de ældres ressourcer og ikke på, hvad de ikke kan, altså gøre op med klientbegrebet og se på, hvad det er for ressourcer, de har, ligesom man også taler om det inden for socialrådgiverarbejdet i øjeblikket og inden for daginstitutionsområdet. I stedet for at have de mange begreber for, hvad folk ikke kan, drejer det

sig om at have nogle flere begreber for, hvad folk kan, hvad de indeholder af positive ting, og for at kunne se det er det vigtigt, at man sikrer en selvbestemmelse, så de mennesker, vi arbejder med, kan få lov til at blomstre. Derfor er jeg ikke utilbøjelig til at mene, at dette forslag og den holdning, der ligger i det, er med til at trække i en helt rigtig retning.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Igen må jeg sige tak til, jeg tror alle ordførere denne gang for en positiv modtagelse af lovforslaget. Jeg var specielt glad for, at der var så mange af ordførerne, der hæftede sig ved, at dette faktisk i høj grad er et holdningspræget lovforslag. Det tror jeg er det vigtigste af det hele.

For at få udmøntet denne holdning har man så taget nogle praktiske redskaber i brug, som hedder udbetaling af pension, og som kan hedde ældreboliger og døgnservice og ikke plejehjemsbeboere osv., men holdningen er det afgørende. Det er den, der er det afgørende signal i lovforslaget, og det er jeg glad for at så mange ordførere og ikke mindst den sidste beskæftigede sig med.

Der er to ting, vi gerne vil med dette lovforslag. Vi vil på den ene side set gerne ligestille, og på den anden side vil vi gerne forskelliggøre. Vi vil gerne ligestille de ældre, som bor i plejehjem – og det er der jo fortsat masser af ældre der vil – med de ældre, som skal bo uden for plejehjem. Det er ikke så nemt endda, for de lever faktisk i dag en temmelig forskellig tilværelse, ikke blot hvad det økonomiske angår, hvad ydelserne angår, men i mange henseender jo også, hvad tryghedsfornemmelsen angår. I den kritik, der fra nogle af og til kan lyde mod plejehjemmene, skal man i hvert fald ikke glemme, at tryk, det kan man være. Den tryghed skal vi have overført til ældre, ja, for den sags skyld kunne man måske sige til hele lokalsamfundet, via døgnservice, hjemmehjælper og hjemmesygepleje, sundhedsydelser i det hele taget.

En meget væsentlig betingelse for, at dette lykkes, er, at man koordinerer den lokale sociale og sundhedsmæssige indsats i døgnberedskabet, eller man må for min skyld kalde det, hvad man vil, men en service, man kan rekvirere, uanset hvor man bor. Enten

[Socialministeren]

man bor på institution, eller man bor i eget hjem, eller man bor i ældrebolig, skal man kunne rekvirere den akutte hjælp, men sideløbende med dette døgnberedskab er der naturligvis de sædvanlige ordninger med løbende hjemmehjælpsbetjening og hjemmesygepleje osv.

Men trygheden er afgørende for, at vi kan få ældre mennesker til at føle sig glade for det nye alternativ, som ikke er helt nyt, men som nu bliver fremhævet ved lovforslaget vedrørende ældreboligerne, og som gør det muligt for dem at blive i egen bolig og undgå disse flytninger i en sen alder, noget, som jeg vist tillod mig at sige sidst i hvert fald nok skal slå dem ihjel, hvis ikke andet gør det.

Så vidt ligestillingen. En konsekvens heraf er, at vi siger: jamen så må plejehjemsbeboerne da også have mulighed for at få udbetalt deres pension og derefter betale for en vis del af den servicepakke, de ønsker at modtage. Det kan være den hele; det vil der være en hel del pensionister som vælger; ellers må man administrere det ind i den totale servicepakke, fordi de ikke kan træffe et valg selv. Det er jo ærlig snak. I dag bliver de administreret alle sammen. Kunne vi opnå, at $\frac{3}{4}$ ikke skulle administreres så meget mere, var det da et fint fremskridt.

Men der er fortsat et stort hensyn at tage til de pensionister, der ikke kan vælge eller ikke ønsker at vælge, som er godt tilfredse med at få tingene serveret, altså den totale servicepakke. Det skal de have mulighed for, for vi ønsker disse måske lidt ideologisk prægede tanker gennemført, men vi ønsker ikke at gøre det ved tvang. Vi ønsker ikke at gøre gamle mennesker på 92 ulykkelige over, at der nu pludselig skal til at ske ændringer i deres liv. Derfor er det afgørende, og uanset om et socialudvalg siger: på X plejehjem i vores kommune kan vi godt gå over til den nye ordning, så må det stadig væk være sådan, at de fem eller seks beboere, som ikke er i stand til at vælge, naturligvis skal have den totale servicepakke, og det bliver så modregnet i deres pension.

En slags økonomisk gulerod i ordningen er naturligvis, at det for ikke mindst de dårligst stillede pensionister vil være en betydelig økonomisk fordel, at beløbet til egne forødheder bliver mere end fordoblet. Det synes jeg er væsentligt, men stadig: det er op til den lokale afgørelse, og så er det op til

Folketinget i 1990 at tage denne udvikling op til vurdering. Er der noget, vi skal ændre på? Skal vi eventuelt lovfæste det rigtigt for alvor? Hvor mange kommuner er gået med, og hvilke problemer har de haft? Jeg vil gerne understrege fru Aase Olesens ord om, at det gør man ikke fra den ene dag til den anden, det viser alle erfaringer. Det tager tid, det tager møder, det betyder fælles målsætningsdiskussioner, som vi har set det i socialudvalget og jeg har set det rundt omkring.

Forskelliggørelsen ligger naturligvis i, at man lader de ældre selv tage beslutninger; det har de faktisk gjort hele deres liv. Man lader dem beslutte, om de selv vil smøre deres mad til frokost eller de vil ud at have den sammen med deres naboer i miljøet eller på restaurant – hvis jeg må sende en hilsen til hr. Poulsgaard; jeg er ganske enig – hvis det økonomisk kan lade sig gøre, og det skulle det måske kunne med de nye betalinger.

Jeg tænker på, at man lader pensionisterne selv administrere deres medicin, hvilket bl.a. har den konsekvens, at de begynder at interessere sig for, hvad det egentlig er, der bliver stillet foran dem, og det er måske ikke så dårligt at være bevidst om det. Jeg skal så ikke nævne noget om snaps eller rødvin, for så er jeg sikker på, at det er det eneste, der bliver refereret.

Det betyder naturligvis også – og det tror jeg er noget meget vigtigt, og det mener jeg vi skal gøre kommunerne opmærksomme på – at det ikke har megen mening at tale om, at pensionisterne kan vælge, om de vil have tre eller fire stykker mad til frokost, hvis de ikke også har en større grad af indflydelse på, hvor de vil bo i fremtiden. Boligen er for ældre som for alle os andre noget meget væsentligt, og vi må væk fra alle disse problemer, som jeg tror vi alle sammen rystes over, når vi ser dem, med ægtepar, der bliver skilt efter 60 års ægteskab, fordi den ene skal have en form for pleje og den anden ikke, osv. Vi kan ikke leve med det.

Derfor er boligvalget væsentligt. Også det synes jeg vi skal drøfte videre i udvalget, for de andre ting er faktisk detaljer, hvis ikke den fundamentale ting er i orden.

Så er der to ting, som jeg bare vil slå fast. Den ene er hjemmehjælpen. Jeg vil gerne slå fast, at de pensionister, der er dårligt stillet økonomisk, ikke skal betale for hjemmehjælp. Af tekniske grunde står der i lovfor-

[Socialministeren]

slaget: *kan* ydes personlige tillæg, men der er overhovedet ingen tvivl om, at kommunen *skal* yde personlige tillæg hertil. Det fremgår, siger teknikerne, bl.a. af, at rådighedsbeløbet ikke omfatter personlige tillæg til hjemmehjælp. Det er den tekniske forklaring på det. For min skyld kan vi godt skrive »skal«, for det er »skal«.

Pensionister, der har mellem 0 kr. og op til, at disse personlige tillæg er aftrappet, får naturligvis, altså afhængigt af, hvor de ligger, bedre vilkår, end de har i dag. Der er en lavere betaling, og de, der ingenting har, skal ikke betale. Det vil jeg gerne slå fast, og det kan vi få mejslet ud i udvalget, så der ikke er nogen tvivl om det. Det er naturligvis ikke meningen, at de pensionister, der ingenting har, skal stilles dårligere, end de er i dag; det kunne lige passe. Jeg vil gøre fru Joanna Rønn opmærksom på, at der i bemærkningerne faktisk står: »For de vanskeligst stillede pensionister dækkes betalingen ved et personligt tillæg, se herom det fremsatte forslag om ændring af lov om social pension.« Der står så det samme. Der er ingen slinger i valsen.

Flere ordførere brugte udtrykket »stop for plejehjem og beskyttede boliger«. Ja, i bistandsloven. Der er ikke tale om et stop for plejehjem, men jeg tror ikke, jeg har misforstået boligministeren, hvis vi gerne begge vil lade den besked udgå, at det efter vores opfattelse ikke er særlig velset at bygge plejehjem i den gamle forstand. Men der er ikke noget stop. Vi ved da godt, at ikke mindst Københavns Kommune ville få problemer med det, og derfor er det efter boligministerens forslag muligt at bygge plejehjem. Vi synes ikke, det er en særlig god idé, men kommunalbestyrelsen kan sætte et plejehjemsbyggeri i gang også efter de nye lovforslag vedrørende ældreboliger. Men det er flyttet over i boligministerens lovforslag, fordi vi gerne vil have den ensartede finansieringsmodel, og det er noget teknik, som ligger i boligudvalget og hos boligministeren.

Der er ikke tale om et stop for plejehjem, og det synes jeg er væsentligt at få understreget. Men vi synes – og det tror jeg at der er et flertal i Folketinget der synes – at i langt overvejende grad skulle vi se at komme væk fra den type byggeri og over i noget andet, som i højere grad tilgodeser ældre menne-

skers behov for at leve en normal tilværelse, ligesom de har gjort det hele deres liv.

Jeg skal ikke gå meget mere ind i de tekniske problemer. Fru Birthe Hansen nævnte spørgsmålet om nogle forringelser i de beskyttede boliger; det må vi se på. Det her er ikke ment som forringelser, det er ment som det modsatte, og jeg håber også, det er rigtigt, at det er det modsatte. Vi ser naturligvis ekstra på det i udvalget.

Jeg vil gerne takke ordførerne for den imødekommende holdning til lovforslaget, og altså ikke mindst fordi jeg har en fornemmelse af, at de holdninger, som ligger i lovforslaget, er der i hvert fald flertal for. Så ser vi på det praktiske i udvalget, og jeg tror også, at jeg kan konstatere en nogenlunde bred tilslutning til hovedelementerne i lovforslaget. Det siger jeg tak for.

(Kort bemærkning).

Joanna Rønn (S):

Jeg vil godt benytte lejligheden til at slå fast, at jeg ikke har sagt noget om, at de dårligst stillede kom til at betale. Det, jeg var ude efter, var at redegøre for den dobbelte administration, hvor de skal betale og får pengene igen. Det kan man læse i Folketingets forhandlinger, så det behøver vi ikke at skændes om.

Men når det nu er ministerens klare opfattelse, at de absolut ikke under nogen omstændigheder skal betale, så vil jeg da foreslå, at vi fastholder den gamle formulering. Det er da faktisk nemmere. Så er man fri for den administration, når det gælder den varige hjemmehjælp.

Til fru Aase Olesen vil jeg også gerne sige, at man jo ikke fremover kan få flere problemer med at finde ud af, hvad der er varig hjemmehjælp, end man har i dag. Så den dér forskydning af problemerne, som fru Aase Olesen var bange for at vores gratis varige hjemmehjælp skulle give, kan vi ikke rigtig få øje på.

Der var et enkelt spørgsmål, jeg ikke fik svar på fra ministeren, og det var, om amtets plejehjem for yngre handicappede også skulle omfattes af denne ordning.

Selvfølgelig har jeg også læst boligministerens lovforslag og noteret mig, at man kan lave ældreboliger uden eget køkken, i princippet det, vi kender som plejehjem i dag.

[Joanna Rønn]

Men der er brug for service, og der er brug for, at vi lytter til folk.

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Med hensyn til de amtslige plejehjem vil jeg sige til fru Joanna Rønn, at jeg faktisk har været meget i tvivl om, hvorvidt de skulle med. På et tidspunkt måtte jeg så beslutte mig, og så blev det til, at vi i første omgang tog de kommunale plejehjem, også fordi vi synes, at det er så påfaldende ved de kommunale plejehjem, at de har nogle pensionister, som får nogle meget lave, lad os kalde det lommepegebeløb. De er dog højere for de yngre beboere på de amtslige plejehjem, mig bekendt.

Derfor følte vi, at de ældres situation var den mest alvorlige, men jeg er helt parat til under udvalgsbehandlingen at drøfte, hvilke konsekvenser det kunne have, hvis vi også tog den anden type plejehjem med i denne omstilling. For naturligvis kan man sige, at principperne om selvbestemmelse, valgfrihed osv. ikke mindst må gælde sådanne aldersgrupper. Det er jeg ganske enig i, så det er ikke nogen afvisning. Jeg har bare ikke rigtig kunnet blive enig med mig selv om, hvorvidt de skulle med eller ej, og så blev det altså ikke, men lad os se på det i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Miljø- og planlægningsudvalget (11/12 86):

Udtræder: Frank Mathiassen (KF)

Nyt medl.: Collet (KF)

Finansudvalget (11/12 86):

Udtræder: Arne Bjerregaard (KRF)

Nyt medl.: Kofod-Svendson (KRF)

Boligudvalget (11/12 86):

Udtræder: Arne Bjerregaard (KRF)

Nyt medl.: Kofod-Svendson (KRF)

Landbrugs- og fiskeriudvalget (11/12 86):

Udtræder: Arne Bjerregaard (KRF)

Nyt medl.: Steffensen (KRF)

Erhvervsudvalget (11/12 86):

Udtræder: Bjørn Westh (S)

Nyt medl.: Kaj Poulsen (S)

Det udenrigspolitiske nævn (11/12 86):

Udtræder: Bollmann (CD)

Nyt medl.: Arne Melchior (CD)

Udtræder: Arne Melchior (CD)

Ny stedf.: Bollmann (CD)

Miljø- og planlægningsudvalget (11/12 86):

Udtræder: Kinch-Jensen (VS)

Ny stedf.: Gade (SF)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 12. december 1986, kl. 10.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvide til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.24